

Miljø- og Fødevareklagenævnet

Sendt elektronisk via klageportalen

Vingsted, den 25. november 2025

KLAGE

Klage over Herning Kommunes tilladelse af 4. november 2025 til udledning af overfladevand fra opland Y16, Y16-1 og Y15.P via udløb Y16RUL1 til Hammerum Å (sagsnr. 06.11.01-P19-13-24)

1. Indledning og sammenfatning

Danmarks sportsfiskerforbund (DSF) klager hermed over Herning Kommunes afgørelse af 4. november 2025, hvor kommunen meddeler Herning Vand A/S tilladelse til udledning af overfladevand fra Hammerum til Hammerum Å.

Klagen vedrører særligt, at tilladelsen ikke indeholder en tilstrækkelig vurdering af:

1. Udledningens indhold og påvirkning med miljøfarlige forurenende stoffer, herunder tungmetaller og andre miljøfremmede stoffer i regnvandet.
2. Den samlede næringsstofftilførsel (kvælstof og fosfor) til det nedstrøms vandområde Nisum Fjord, som er både et Natura 2000-område og et målsat vandområde under vandrammedirektivet.

Disse mangler udgør efter DSF's opfattelse en væsentlige retlige fejl i sagsoplysningen og vurderingen, som efter Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis må føre til, at tilladelsen ophæves og hjemvises.

2. Manglende vurdering af miljøfremmede stoffer

2.1. Uddrag fra praksis

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i flere nyere sager understreget, at kommunerne skal foretage en konkret vurdering af udledningens indhold af miljøfarlige forurenende stoffer, også ved almindelige regnvandsudløb.

Dette fremgår bl.a. af:

- Afgørelsen om Svejstbæk (Aabenraa Kommune, 12. august 2025, 23/08552) – hvor nævnet ophævede en udledningstilladelse, fordi kommunen ikke havde vurderet indholdet af miljøfarlige stoffer, herunder ikke havde anvendt typetal fra Miljøstyrelsens rapport om regnbetingede udledninger (januar 2022). Nævnet fastslog, at tag- og overfladevand må forventes at indeholde koncentrationer af bl.a. bly, kobber, zink, nikkel og chrom, som overskrider miljøkvalitetskravene, og at kommunerne derfor skal vurdere, om disse udledninger kan hindre opfyldelse af miljømålene for vandløbet.

- Afgørelsen om Smedebæk (Tønder Kommune, 25. august 2025, 23/07048) – hvor nævnet ligeledes ophævede tilladelsen, fordi kommunen ikke havde foretaget en konkret vurdering af udledningens indhold af tungmetaller (især kobber og zink) i et vandløb, der allerede overskred miljøkvalitetskravene.
- Bygholm Å-sagen (2023, 22/02461) – hvor nævnet underkendte en tilladelse, fordi modtageren, Bygholm Å, allerede overskred miljøkvalitetskrav for kobber. Nævnet udtalte, at *“hvor et stofs miljøkvalitetskrav allerede er overskredet i vandløbet, vil enhver yderligere tilførsel udgøre en forringelse af tilstanden og dermed være i strid med vandrammedirektivets artikel 4, stk. 1.”*

Denne praksis indebærer et ikke-forringelsesprincip, hvorefter selv små yderligere belastninger med miljøfarlige stoffer ikke må tillades, hvis miljømålet ikke er opfyldt.

2.2. Mangler i Herning Kommunes vurdering

Herning Kommunes tilladelse indeholder ingen konkret vurdering af miljøfremmede stoffer. Der er ikke:

- anvendt typetal for tungmetaller eller andre miljøfarlige stoffer (f.eks. kobber, zink, bly, PAH'er),
- beregnet eller dokumenteret koncentrationer eller mængder af sådanne stoffer i udløbsvandet,
- redegjort for, om Hammerum Å eller de nedstrøms vandområder allerede overskrider kvalitetskrav for disse stoffer,
- fastsat vilkår i tilladelsen om overvågning eller grænseværdier for udledningens indhold.

Kommunen nøjes med en generel bemærkning om, at udledningen er “af så begrænset omfang, at den ikke vil forværre forholdene i Hammerum Å eller skade dyre- og plantelivet i internationale beskyttelsesområder”. Denne formulering er ikke tilstrækkelig som faglig dokumentation og lever ikke op til de krav, nævnet har fastlagt i ovenstående afgørelser.

2.3. Vurdering i forhold til Hammerum Å

Hammerum Å's aktuelle tilstand er angivet som “ukendt” i vandområdeplanen 2021–2027. Det betyder, at der ikke foreligger dokumentation for, at miljømålene er opfyldt. I denne situation gælder efter nævnets praksis et forsigtighedsprincip: Kommunen skal kunne dokumentere, at udledningen ikke kan føre til overskridelse af miljøkvalitetskravene – ikke blot antage det.

Det fremgår heller ikke, om oplandet til udløb Y16rul1 til Hammerum Å indeholder boligområder, vejarealer, tage med zink, parkeringsarealer mv., som kan give anledning til forhøjede tungmetalindhold. I Aabenraa-sagen understregede nævnet, at netop erhvervsområder typisk indebærer højere koncentrationer af miljøfremmede stoffer og derfor kræver en selvstændig vurdering.

2.4. Påstand

Herning Kommunes tilladelse er derfor i strid med gældende retspraksis, da der ikke er foretaget den krævede vurdering af miljøfarlige stoffer og ikke sikret, at udledningen ikke kan medføre en forringelse af tilstanden.

Jeg anmoder Miljø- og Fødevareklagenævnet om at ophæve tilladelsen på dette punkt og hjemvise sagen med krav om en konkret og kvantitativ vurdering af de miljøfarlige forurenende stoffer i overensstemmelse med praksis fra Bygholm Å-, Svejst bæk- og Smedebæksagerne.

3. Manglende vurdering af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) og påvirkning af Nisum Fjord

3.1. Nisum Fjords status

Nisum Fjord er et Natura 2000-område (H58/F38) samt et Ramsarområde. Fjorden er udpeget for sine lavvandede laguner, strandenge og arter som snæbel, odder og flere trækfuglearter. Den er samtidig målsat til "god økologisk tilstand", men har i dag ikke opnået dette mål pga. høj næringsstofbelastning (eutrofiering).

Ifølge vandplanens data for 2021–2027 er Nisum Fjord præget af forhøjet klorofylindhold, dårlig sigtddybde og utilstrækkelig bundvegetation. Fjorden har et stort indsatsbehov for reduktion af kvælstof og fosfor, og enhver yderligere tilførsel fra oplandet kan modvirke opfyldelsen af miljømålet.

3.2. Krav til vurdering – vandrammedirektiv og habitatdirektiv

Efter vandrammedirektivets artikel 4, stk. 1, litra a, og indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, må en myndighed kun tillade påvirkning af et overfladevandområde, hvis afgørelsen ikke medfører forringelse af tilstanden og ikke hindrer opfyldelse af miljømålene.

Dette gælder også indirekte påvirkninger nedstrøms – som Miljø- og Fødevareklagenævnet understregede i bl.a. Bygholm Å-sagen (2023).

Efter habitatdirektivets artikel 6 og habitatbekendtgørelsens § 10 skal kommunen desuden foretage en konsekvensvurdering, hvis et projekt – selv indirekte – kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Det gælder også for projekter, der udleder stoffer i vandløb, som har afløb til Natura 2000-fjorde. Myndigheden skal kunne udelukke på et oplyst og ud fra bedste tilgængelige viden, at projektet forringer fjordens naturtyper eller levesteder for de arter, området er udpeget for.

3.3. Mangler i Herning Kommunes afgørelse

Herning Kommune har ikke foretaget en egentlig konkret vurdering af udledningens næringsstofpåvirkning på Nisum Fjord. Kommunen har alene beregnet en årlig udledning på ca. 35 kg kvælstof og 4 kg fosfor, og dernæst konkluderet, at udledningen er "af så begrænset omfang, at den ikke vil kunne forværre forholdene i nærrecipienten".

Denne vurdering har flere alvorlige mangler:

- Kommunen anerkender, at Hammerum Å leder til Nisum Fjord, men vurderer ikke, hvor stor en del af næringsstofferne reelt når frem til fjorden.
- Der er ingen sammenligning mellem udledningen og fjordens nuværende belastning eller reduktionsbehov.
- Der er ingen dokumentation for, at udledningen ikke vil medføre forringelse eller hindre opfyldelse af miljømålet for fjorden.
- Der er ingen habitatkonsekvensvurdering eller redegørelse for påvirkning af Natura 2000-udpegningsgrundlaget.

I lyset af Nisum Fjords dårlige økologiske tilstand og Natura 2000-status burde kommunen have foretaget en konkret og kvantitativ vurdering af, om udledningen af næringsstoffer kan bidrage til eutrofiering i fjorden.

Dette følger både af vandrammedirektivets ikke-forringelsesprincip og af habitatdirektivets krav om forebyggelse af væsentlige påvirkninger.

3.4. Relevante afgørelser

- Bygholm Å (2023): Nævnet ophævede en udledningstilladelse, fordi enhver yderligere tilførsel af kobber til et vandløb med overskredet kvalitetskrav udgjorde en forringelse. Dette princip gælder analogt for næringsstoffer til fjorde, hvor miljømålene ikke er opfyldt – en merbelastning, uanset størrelse, kan udgøre en ulovlig forringelse.
- Favrholt-sagen (Hillerød Kommune, 2024): Her blev påvirkningen af Roskilde Fjord vurderet, og nævnet fastslog, at *selv en marginal merudledning af kvælstof til en overbelastet fjord skal vurderes og dokumenteres som ubetydelig, hvis tilladelsen skal kunne opretholdes*.
- Smedebæk- og Svejstbæk-sagerne (2025): Nævnet understregede, at kommunerne skal vurdere alle relevante påvirkninger af vandløbenes og fjordenes miljømål, herunder både kemiske stoffer og næringsstoffer, og at det er en retlig mangel, hvis dette udelades.

3.5. Påstand

Da Nisum Fjord er stærkt overbelastet og målsat til forbedring, er det uforeneligt med vandrammedirektivets artikel 4 og habitatdirektivets artikel 6 at meddele en udledningstilladelse uden en detaljeret vurdering af fjordpåvirkningen.

Herning Kommunes tilladelse bør derfor ophæves, da:

- der mangler en vurdering af udledningens andel af fjordens næringsstofbudget,
- der mangler en konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsen,
- og der ikke er dokumenteret, at udledningen ikke vil forringe fjordens tilstand eller hindre målopfyldelse.

4. Samlet konklusion og påstand

Herning Kommunes tilladelse lider af væsentlige retlige mangler, idet:

- der ikke er foretaget en tilstrækkelig vurdering af miljøfarlige forurenende stoffer (i strid med praksis fra Bygholm Å, Smedebæk og Svejstbæk),
- der ikke er foretaget en vurdering af næringsstoftilførslen til Nisum Fjord, trods fjordens Natura 2000-status og indsatsbehov for reduktion af kvælstof og fosfor.

På den baggrund anmodes Miljø- og Fødevareklagenævnet om at:

1. Ophæve Herning Kommunes tilladelse af 4. november 2025,
2. Hjemvise sagen til fornyet behandling,
3. Pålægge Herning Kommune at gennemføre en:
 - konkret stofvurdering af udledningens indhold af miljøfremmede stoffer, og
 - en næringsstofvurdering (inkl. evt. habitatkonsekvensvurdering) for Nisum Fjord i overensstemmelse med nævnets praksis og vandrammedirektivets krav.

Med venlig hilsen

Torben Hansen

Natur og Miljøkonsulent

Danmarks Sportsfiskerforbund

Skyttevej 5 – 7182 Bredsten

Mobil: 5434 0524

E-mail: tha@sportsfiskerforbundet.dk

Bilag

1. Kopi af Herning Kommunes udledningstilladelse (Y16RUL1, 4. november 2025)
2. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelser:
 - Bygholm Å (2023)
 - Smedebæk, Tønder Kommune (25. august 2025)
 - Svejstbæk, Aabenraa Kommune (12. august 2025)